

El Colegio de Inca. 1884-1900

Gabriel Pieras Salom

Cronista oficial de la ciutat d'Inca

Paraules clau: col·legi, ensenyament, alumne, professor, assignatura, direcció.

Resum. És un intent de donar a conèixer els inicis del primer col·legi privat de 1r i 2n Ensenyament a Inca sota el nom, primerament, de “Colegio de Inca” i, anys després “Colegio de Santo Tomás de Aquino”. Malgrat que la seva vida no fou gaire llarga, així mateix tengué una bona qualitat pedagògica. Alguns dels homes de carrera d'Inca i comarca feren els seus estudis primaris i secundaris en aquest centre.

Keywords: school, education, student, teacher, subject, location.

Abstract. *It's an attempt to present the beginnings of the first private school in Inca. First of all it was called “Colegio de Inca” and later “Colegio de Santo Tomás de Aquino.” Although this school didn't last more than 30 years, it had a good quality in education. Some famous people in Inca studied there.*

1. INTRODUCCIÓ

La documentació del Colegio de Inca prové de l'Arxiu Gabriel i Miquel Pieras. Inca. Mallorca, dels papers que ens varen regalar a l'hora de vendre la casa pairal de Ca n'Amer. Hi ha un poc de tot: les tres publicacions informatives, datades de 1884, 1885 i 1886; tres “subvencions” per valor de 500 pessetes cada una i a nom de Bartolomé Amer Danús. També comptam amb un inventari dels objectes que hi ha en el Col·legi en data 1 de setembre de 1886; una llibreta de comptes que va des de l'any 1899 fins a 1900, que conté a la vegada un llistat dels alumnes i un dels professors. Igualment aquest fons compta amb la compra d'un estendard i on ha d'anar quan desaparegui el citat Colegio de Inca. Hi ha una gran quantitat de qualificacions i factures dels alumnes Antoni i Pere Amer Sastre, fills de don Bartomeu, dels anys 1883-1888. No hi manquen les cartes, avisos, apunts, etc. He de fer notar que he traduït del castellà al català tota la informació.

2. PRIMERA PUBLICITAT. ANY 1884

“INSTITUCIÓ D'ENSENYAMENT TITULADA ‘COLEGIO DE INCA’

Establert a la indicada vila de l'illa de Mallorca, a càrrec dels senyors Llicenciats D. Joan Font i D. Ildefons Rullan, Prevere, sota la inspecció de l'empresari D. Joan Ripoll i Trobat.

Aquest Establiment, no acabat encara, tot i ser el seu cost actual de més de seixanta mil pessetes, reuneix condicions higièniques molt fàcils d'apreciar per aquell que el visiti; està aïllat en un lloc relativament alt i envoltat d'una gran i densa zona agrícola, circumstàncies que forçosament han de dotar-lo d'aire i llum en abundància, condicions altament importants per a la nostra vida. La proximitat a l'estació del ferrocarril, centre de la nostra línia, permet una fàcil, ràpida i còmoda comunicació entre les famílies i els alumnes, la qual cosa va procurar tenir molt en compte la Junta Directiva de l'esmentat Col·legi, en tractar de la seva instal·lació. L'edifici està separat de la població, prou perquè el moviment que produeix el seu caràcter mercantil no influeixi sensiblement en l'ordenada marxa necessària a tot centre d'ensenyament i educació, i prou a prop perquè l'administració del mateix tingui a mà el que necessita per al bon acompliment de la seva tasca.

Igual que en la instal·lació, ens vàrem mirar amb el deteniment que el cas requeria, en la distribució de les seves múltiples dependències, i en particular en els dormitoris, dotant-los d'un volum d'aire no inferior a cinquanta mil litres, cosa que l'higienista més escrupolós reprovaria, a no estar el Col·legi establert en un país meridional.

No podem ni volem amagar, d'altra banda, que precedia la idea de reunir un nombre no molt considerable d'alumnes, si bé amb el deliberat propòsit, d'exigir una pensió més en harmonia amb les necessitats de la moderna ensenyança, a fi de poder portar una vida no tan lànguida com desgraciadament porten entre nosaltres els col·legis, i complir degudament amb els fins que ens proposem per més que no desconeguem la població de l'illa i la seva falta de costum de gastar en la instrucció dels seus fills durant el període de la primera i segona ensenyança.

Els fins, doncs, que ens proposam propis de tota institució d'aquesta índole, poden resumir-se en tres: Educació, Ensenyament i Alimentació, no essent en el nostre concepte cap d'ells inferior als altres.

Essent l'educació, un dels mitjans més eficaços per al perfeccionament de la vida humana, dit està que procurarem sigui la més acurada possible baix el seu triple aspecte físic, intel·lectual i moral.

Com no desconeixem, a més, que la instrucció ocupa avui dia un lloc preferent en la societat, ens esforçarem perquè sigui la més completa i sòlida possible, prenent l'infant des dels seus més tendres anys per inculcar les primeres nocions, ampliar després amb l'ensenyança elemental i superior, i seguint fins a haver completat la segona, tal com la exigeixin les lleis vigents.

Atendrem, finalment, al fet que l'alimentació dels nostres alumnes sigui tot lo més sana, abundant i variada que es pugui.

Ensenyament:

Perquè aquest sigui més progressiu, el dividim en tres classes: de Pàrvuls, Primera i Segon ensenyament fins al grau de Batxiller.

Pàrvuls:

Comprenderà les matèries següents:

- Lectura: fins a llegir amb seguretat paraules soltes.
- Aritmètica: coneixement dels guarismes i la seva ocupació per formar i llegir quantitats.
- Escriptura: des dels primers traços fins a la formació de majúscules i minúscules en paper pautat núm. 1.
- Catecisme:
- Vocabulari: Mallorquí-castellà.
- Nocions orals de Geografia local.

Elemental i Superior:

- Lectura: continuació de la mateixa fins a la de manuscrits.
- Aritmètica: des de les quatre operacions fonamentals, fins a la regla d'al·ligació, inclús el coneixement del sistema mètric decimal.
- Escriptura: la seva continuació fins a obtenir un bon caràcter cursiu en paper pautat núm. 7
- Gramàtica: coneixement de les seves quatre parts i exercicis pràctics de les mateixes.
- Geografia i Història de les Balears i nocions geogràfiques d'Espanya.
- Catecisme i Història Sagrada.
- Urbanitat.
- Solfeig.

Segon Ensenyament:

Comprenderà totes les assignatures que exigeixin les lleis vigents per aspirar al grau de Batxiller. Els alumnes del primer any tendran a més de les classes corresponents, una diària d'escriptura al dictat.

Pensam també, si les circumstàncies afavoreixen els nostres propòsits, ampliar el quadre d'assignatures per a aquells que no necessitin la instrucció que es requereix per a estudis universitaris, i sí d'immediata aplicació als usos comuns de la vida.

Equip:

L'equip que han de portar els alumnes interns ha de ser el següent:

- Un llit de ferro, amb la seva màrfega, matalàs i coixí, o un catre amb el seu matalàs i coixí.
- Un cobrellits, un cobrellit gruixat per a l'hivern, cadira, penjador, un rentador amb el seu trípede i una escopidora.
- Quatre llençols, tres fundes de coixí, tres tovallols, tres tovallons, 4 bruses, segons model i tot allò necessari per a la neteja.
- Un cobert de plata o metall blanc i ganivet amb mànec de metall.
- Un *secretaire*, segons model, per a la roba i altres estris.

Alimentació:

Serà la següent:

- Berenar del matí.- Xocolata amb ensaïmada o panet.
- Dinar.- Sopa variada, cuinat, principi, vi i postres.
- Berenar del capvespre.- Pa amb fruita o un altre equivalent.
- Sopar.- Sopes de pa, principi, vi i postres.

Preus:

Els alumnes interns pagaran per la manutenció i classes, cinquanta-dues pessetes amb cinquanta cèntims mensuals, pagadores per trimestres avançats.

No indicam la retribució dels alumnes mig pensionistes i externs, suposat que la major part residiran a la població i podran fàcilment assabentar-se a la secretaria del propi Col·legi.

Observacions:

Després del que s'ha exposat tot lo relatiu a l'ordre econòmic, creiem del cas advertir, que estam molt lluny de suposar, que un col·legi, hagi de revestir caràcter marcat de mercantilisme, i menys en una època en què tant es necessita propagar al país la instrucció i educació; però com que no és possible constituir una administració i direcció serioses sense cobrir les atencions necessàries amb cert alleujament i suma puntualitat, creiem convenient que els alumnes satisfacin la meitat de la seva pensió durant les vacances que es prenguin a l'estiu; doncs el caràcter permanent que revesteixen els serveis d'aquesta índole no permet suspensió alguna. Recomanem als pares o encarregats dels alumnes procurin que aquests no interrompin per tant molt de temps, com de costum, la seva estada a l'establiment, com que així podran aconseguir no es debiliti l'hàbit de l'estudi que hagin contret, els professors veuran coronats els seus esforços i els deixebles recolliran tot el fruit que esperar-se pugui de la seva anterior aplicació.

Les classes d'ornament, que de moment oferim, són les de Dibuix i Música. Podran estudiar els alumnes amb el beneplàcit dels seus pares o encarregats i amb el de la Direcció, abonant 4 pessetes per cada una d'elles.

Els llibres i útils d'estudi, matrícules, drets i despeses d'exàmens oficials seran de compte de l'alumne, com també el rentat de la roba, l'assistència mèdica i el cost de les medicines.

El reglament interior del Col·legi es llegirà als alumnes el dia del seu ingrés en tot allò que fa referència als seus deures i drets, i els seus pares podran assabentar-se del mateix en la seva totalitat, per la qual cosa tendrem ocasió propícia de repetir que siguin molt moderats hora de permetre als seus fills que s'absentïn del Col·legi sense necessitat reconeguda.

Quadre de professors:

D. Joan Ripoll, Llicenciat en Ciències.

D. Joan Font, Llicenciat en Filosofia i Lletres.

D. Ildelfons Rullan, prevere i Llicenciat en Filosofia i Lletres.

D. Josep Riera, Professor de primer ensenyament.

D. Joan Torrandell, Professor de Música.

D. Lluís Terrassa, Professor de Dibuix.

Direcció:

Director, D. Joan Font.

Vice-director i Rector-regent, D. Ildefons Rullan.

Inspector, D. Joan Juan.

Inca 1^r de Setembre de 1884”

3. SEGON DOCUMENT INFORMATIU. ANY 1885

COL·LEGI D'INCA

Establert a la vila d'aquest nom, a l'illa de Mallorca, baix l'advocació de Sant Tomàs d'Aquino i dirigit per D. Joan Font i Molas, Llicenciat en Filosofia i Lletres i antic Professor i Ex-director del Col·legi de Sant Lluís Gonzaga de Santa Maria.

Aquest establiment, si bé no conclòs encara, com aixecat aposta, reuneix condicions higièniques d'excel·lent importància en èpoques com la que travessam, i molt recomanables i fàcils de ser sempre apreciades per qui es digni visitar-lo, ja que a la molta capacitat de les seves cambres dormitoris i altres dependències, s'hi ha d'afegir la de trobar-se aïllat en un lloc relativament alt, clar i envoltat d'extens, i frondós camp, per la qual cosa gaudís de llum abundant i aires puríssims, elements necessaris de vida i robustesa

La seva proximitat a l'estació del ferrocarril, d'altra banda, permet una fàcil i ràpida comunicació entre les famílies i els alumnes. Està a més, l'edifici, prou separat de la població, ja que el moviment mercantil hagués pogut influir desfavorablement en l'ordenada i tranquil·la marxa de l'establiment; i prou proper perquè l'Administració de la mateixa tengui còmodament a mà allò que necessita per al bon acompliment de les seves finalitats.

Indicades, doncs, a grans trets les condicions topogràfiques de l'Edifici-Col·legi, tan sols ens resta parlar de l'objecte primordial i únic al què es troba destinat, i que no és altre que facilitar als joves estudiosos mitjans adequats de ser un dia útils a si mateixos, a la seva família i a la seva pàtria. Heus aquí el nostre ideal; i aspirem a realitzar-ho per l'Educació i Ensenyament, i vet aquí i els mitjans de què pensam valer-nos.

I per no pecar de prolixos, condensarem tot allò que fa a l'Educació en aquella importantíssima màxima de *mens sana in corpore sano* que, interpretada amb criteri sincerament catòlic, ha de donar-nos peu per consignar aquí, encara que sigui de passada, que si hem de procurar per als nostres alumnes una alimentació sana, variada i abundant, ens esforçarem molt i molt perquè l'ensenyament que en el Col·legi rebin sigui tot lo educatiu possible des del punt de vista estètic, intel·lectual i moral, i es distingeixin més pels seus fins modals.

Tocant a l'ensenyament pròpiament dita, a fi que conservi el caràcter educatiu que li deixem assignat i serveixi al mateix temps de preparació per a una carrera o per als usos més comuns de la vida, la dividirem en *ensenyament primari i segon ensenyament*, i aquell es subdividirà en tres graus, que seran com altres tants cercles concèntrics.

Pel que fa a la segona ensenyança, no podem per ara desviar-nos del camí que ens ha marcat el vigent pla d'estudis.

L'ensenyament primari, per tant, ha de comprendre:

Pàrvuls:

- Lectura.- Distinció de les lletres majúscules i minúscules, i coneixement de les seves vàries combinacions fins a llegir amb seguretat paraules soltes.
- Escriptura.- Des dels primers traços fins a la formació de minúscules i majúscules en paper pautat número 1.
- Aritmètica.- Coneixement i formació de guarismes i la seva ocupació per escriure i llegir quantitats.
- Catecisme.- Decoració verbal de les oracions més usuals i interessants al cristià.
- Vocabulari Mallorquí-Castellà
- Nocions orals de Geografia Local.

Ensenyament Elemental:

- Lectura.- Continuació de la de pàrvuls fins a la de vers.
- Escriptura.- La seva continuació fins a obtenir un bon caràcter cursiu en paper pautat N° 7.
- Gramàtica.-Coneixement teòric i pràctic de les seves quatre parts.
- Aritmètica.- Des de les quatre operacions fonamentals de nombres enters incomplexos fins als complexos, amb inclusió del sistema mètric-decimal.
- Geografia i Història de les Illes Balears.
- Catecisme i Història Sagrada.
- Urbanitat.

Ensenyament Superior:

- Lectura.- La seva continuació fins a la de manuscrits.
- Escriptura.- La seva continuació en paper blanc ratllat, sense ratllar amb falcilla i sense.
- Gramàtica.- Redacció dels documents més usuals i senzills.
- Aritmètica.- Raons i proporcions fins a la regla d'al·ligació.
- Geometria.- Lleugeres nocions de Geometria Plana

Segon Ensenyament:

Comprèn les assignatures que exigeixen les lleis vigents per aspirar al títol de Batxiller, amb excepció de la Història Natural, Física i Química i Agricultura.

Els alumnes del primer any tindran, a més de les classes corresponents, una d'escriptura al dictat, i els del segon any una altra d'Aritmètica pràctica.

Equip:

L'equip dels alumnes interns ha de ser el següent

- Un llit de ferro amb la seva màrfega, matalàs i coixí, o bé un catre amb el seu matalàs i coixí, sense perjudici d'uniformar-lo al seu degut temps.
- Un cobertor, un cobertor d'abric per a l'hivern; cadira, penjador, lavabo amb el seu trípede, quatre llençols, tres fundes de coixí, tres tovallols, tres tovallons, quatre bruses, segons model, i el necessari per a la neteja personal i de vestir. Un cobert de plata o metall blanc i un ganivet amb mànec de metall i un *secretaire*, segons model.

Alimentació:

Creiem ja arribat el cas d'anunciar que anam a introduir en aquest apartat una lleugera variant que confiam sabran apreciar en el que val, molts de pares de família, i que consisteix en rebaixar dues pessetes amb cinquanta cèntims als de 2on ensenyament, i set pessetes amb cinquanta cèntims als d'Instrucció Primària. Malgrat aquestes rebaixes, farem, segons en un altre lloc deixem ja explicat, que l'alimentació sigui sana, abundant i variada.

Preus:

Els alumnes interns de segon ensenyament abonaran, per tant i per trimestres anticipats, 50 pessetes mensuals.

Els alumnes interns d'instrucció primària han de pagar per trimestres avançats, 45 pessetes mensuals.

Pel que fa als migpensionistes i externs, tant d'instrucció primària com de segon ensenyament, els preus no han variat i es trobaran de manifest en la Secretaria de l'establiment.

Observacions:

Per simplificar tot lo possible l'administració, es computarà el temps de permanència de cada alumne en el Col·legi des del dia 1 del mes d'entrada, si ingressà la primera quinzena, i des del 15 del mateix mes, si a la segona. De la mateixa manera es procedirà amb els externs.

I tota vegada que no ens guien mires de lucre l'escometre semblant empresa, no podem per altra banda deixar a l'atzar la sort de l'Establiment, ni l'educació i instrucció dels nostres alumnes que podrien quedar ressentides notablement, si no tractéssim d'abreujar tot lo possible el llarg espai de temps que solen durar les vacances d'estiu. Així que, si s'ha de constituir una Direcció i Administració serioses, i han de cobrir-se les atencions necessàries amb cert alleujament, i suma puntualitat; i si, d'altra banda, s'ha de procurar conservin els escolars l'hàbit de l'estudi, disciplina i ordre que amb el temps haguessin après, jutgem necessari recomanar als pares i encarregats dels alumnes que s'absentin aquests del Col·legi tot el menys possible durant l'època d'estiu, abonant en tot cas la meitat d'aquestes vacances, o més de la meitat, si per més temps romanguessin a l'establiment, ja sigui per repassar el que s'ha estudiat, ja per preparar-se en les assignatures que haguessin d'estudiar en el curs que ve i conservar per tal manera els hàbits de la vida col·legiada. Les classes d'ornament que de moment oferim són Dibuix i Música. Podran estudiar els alumnes amb el beneplàcit dels seus pares o encarregats i el de la Direcció, i abonaran per la primera 3 pessetes mensuals i 4 per la segona.

Els llibres i útils d'estudi, matrícules, drets i despeses de exàmens oficials seran de compte de l'alumne, com igualment el rentat de la roba, l'assistència mèdica i el cost dels medicaments.

El Reglament interior del Col·legi, que contindrà entre altres disposicions les condicions d'admissió dels alumnes, els serà llegit el dia del seu ingrés pel que fa als seus deures i drets, i els pares podran assabentar-se del mateix en la seva totalitat, per la qual cosa tendrem ocasió propícia de repetir que siguin molt parcs en permetre als seus fills que s'absentin del Col·legi sense reconeguda necessitat.

Quadre de Professors:

- D. Joan Font i Molas, Llicenciat en Filosofia i Lletres.
- D. Pau Ferrer, Prevere, antic Professor de Llatí.
- D. Maties Bosch, Professor elemental, superior i Batxiller.
- D. Josep Riera, Professor Elemental.
- D. Lluís Terrasa, antic Professor de Dibuix.
- D. Joan Torrandell, Professor de cant i piano.

Inca agost 31 de 1885. El Director, Joan Font”

4. TERCER DOCUMENT INFORMATIU. ANY 1886

“Col·legi d’Inca

De 1r i 2n d’Ensenyament establert a la vila d’Inca, a l’illa de Mallorca, baix l’advocació de Sant Tomàs d’Aquino i dirigit per D. Joan Font i Molas, Llicenciat en Filosofia i Lletres i antic professor i ex-director del Col·legi de Sant Lluís Gonzaga a Santa Maria.

Com més grans van essent els perills que una dolorosa experiència ens mostra volten de continu en les grans poblacions a la inexperta joventut, tant més dignes de lloança són els generosos esforços dels qui, al través de no poques dificultats, han contribuït a dotar la important vila d’Inca d’un respectable centre d’ensenyament amb edifici propi, summament capaç, aïllat en un lloc relativament alt, clar, circuit d’extens i frondós camp, i per tant molt apropiat al fi a que se’l destina.

La seva proximitat a l’estació del ferrocarril, d’altra banda, permet una fàcil i ràpida comunicació entre els alumnes i les seves famílies. Està a més separat prou de la població, a fi que el moviment mercantil pogués influir desfavorablement en l’ordenada i tranquil·la marxa de l’establiment; i prou proper perquè l’Administració de la mateixa tingui còmodament a mà el que necessita per al bon acompliment de la seva comesa.

Indicades com ja queden, i a grans trets les condicions topogràfiques o higièniques de l’edifici COL·LEGI, tan sols ens queda assenyalar l’objecte primordial i únic a què es troba destinat, com és facilitar als joves estudiosos dels mitjans d’ésser un dia útils a si mateixos, a les seves famílies i a la seva pàtria. Heus aquí el nostre ideal; i aspirem a realitzar-ho per l’educació i ensenyament, i aquí som, i els mitjans de què pensem valer-nos.

En quant a l’educació condensarem tot el que a la mateixa concerneix a la tan sabuda fórmula de *mens sana in corpore sano*, procurant en la seva conseqüència que es desenvolupi sa i robust el cos dels nostres alumnes mitjançant l’observança dels preceptes de la Higiene; despertar i guiar els seus generosos sentiments cap allò bell; ensinistrar la seva intel·ligència per a l’assoliment fàcil i segur de la veritat; i com a complement necessari i digne coronament de l’obra, fortificar, finalment, la seva voluntat per a la pràctica de tot allò bo i aversió al dolent, de conformitat sempre amb la moral cristiana. Tal va voler donar-ho a entendre amb la seva inimitable gràcia nostre immortal Cervantes, quan va dir: ‘Lletres sense virtut són perles al femer’.

Pel que fa a l’ensenyament o instrucció pròpiament dita, considerem ociosos repetir que hem d’esforçar-nos perquè conservi en totes les seves fases el caràcter educatiu que li assigna la moderna Pedagogia i serveixi al mateix temps de preparació per a una carrera o per als usos comuns de la

vida, a la qual finalitat la dividirem en ensenyament primari, segon ensenyament, estudis d'aplicació i d'adornament, subdividint després aquella en tres graus denominats de pàrvuls, elemental i superior, que vindran a ésser com altres tantes zones concèntriques.

ENSENYAMENT PRIMARI

Pàrvuls. 1r grau

Estarà confiat aquest ensenyament a una jove professora de la família del Director i sota la seva immediata inspecció, utilitzant aquells mitjans i procediments considerats avui més en harmonia amb la naturalesa dels tendres alumnes (de tres a sis anys) que han de ser objecte d'ella .

Elemental. 2n grau

Serà continuació del de pàrvuls i comprendrà:

- Lectura, en prosa i vers.
- Escriptura, fins a obtenir un bon caràcter cursiu espanyol.
- Gramàtica, és a dir coneixement teòric pràctic de les seves quatre parts.
- Aritmètica, o sigui coneixement de les quatre operacions fonamentals amb nombres incomplexos, complexos, enters i fraccionaris, comprenent igualment el sistema decimal.
- Catecisme i Història Sagrada
- Urbanitat, Vocabulari mallorquí-castellà

Superior. 3r grau

Serà continuació de l'elemental, i comprendrà:

- Lectura, de manuscrits.
- Escriptura en paper blanc ratllat, sense ratllar, amb falcilla i sense.
- Gramàtica, és a dir redacció dels documents més usuals i senzills.
- Aritmètica, és a dir coneixement de raons i proporcions fins a la regla d'al·ligació.
- Geometria o lleugeres nocions de Geometria plana.

SEGON ENSENYAMENT

Abarca totes les assignatures que exigeixen les lleis vigents per aspirar al grau de Batxiller.

Els alumnes del primer any, a més de les classes corresponents, tindran gratis la d'Escriptura al dictat; els del segon la d'Aritmètica Pràctica, com a preparació per al curs d'Aritmètica i d'Àlgebra; i tots els alumnes de segon ensenyament podran, finalment, concórrer a la de **Religió i Moral**.

ESTUDIS D'APLICACIÓ

Consideram l'ensenyament del Llatí per als aspirants al sacerdoci, la del Dibuix per els Artesans la Secció Comercial dividida en tres grups, que comprendran:

- Primer grup.- Cal·ligrafia, Aritmètica Mercantil i Francès 1er curs.
- Segon grup.- Geografia Comercial i el 2n curs de Tenidoria de llibres.
- Tercer grup.- Pràctica de Comptabilitat i lleugeres nocions de dret Mercantil i Economia Política. Començarà l'ensenyament d'aquestes matèries en el COL·LEGI, quan hi hagi per a això suficient nombre d'alumnes inscrits, establint oportunament l'ordre en què han de ser estudiades, previ examen d'ensenyament primari.

ESTUDIS D'ORNAMENT

En concepte de tals, es donaran per el present a l'Establiment la classe general de Dibuix i la de Solfeig i Piano, sense perjudici d'augmentar-les en endavant, quan es cregui convenient.

DIFERENTS CLASSES D'ALUMNES

Els alumnes d'aquest COL·LEGI, segons la seva major o menor permanència en el mateix, es dividiran en interns o pensionistes, migpensionistes, permanents i externs.

Els interns, que són els que, a més de rebre tota la seva instrucció i educació en el COL·LEGI, viuen en ell com en família, aportaran al seu ingrés com a equip el següent:

Un llit de ferro o fusta amb la seva màrfega, matalàs i coixí, o bé un catre amb matalàs i coixí. Un cobertor, un cobertor d'abric, una manta més lleugera, tres cadires, una tauleta, un penjador amb cortineta, un gibrell amb el seu trípod, quatre llençols, tres fundes de coixí, tres tovallols, tres torcaboques, un cobert de plata o metall blanc, un ganivet amb mànec del mateix metall del cobert, quatre bruses, un saquet per a la roba bruta i el necessari per a la neteja personal i de roba, que hauran de portar les inicials del alumne.

Els migpensionistes que només mengen i berenen a l'establiment, tendran en el mateix per al seu ús particular un tovalló, un cobert i ganivet com els interns i una brusa.

Els permanents, així anomenats perquè romandran al COL·LEGI per estudiar amb els interns i migpensionistes des de la primera hora d'estudi després del berenar del matí fins a la de dinar, el que han de fer en les seves cases, i des de la primera hora després del dinar fins al vespre, només tendran una brusa com a equip.

Hi haurà, finalment, els externs que són els que estan en el COL·LEGI tan sols el temps necessari per a la seva assistència a les classes.

Quan a l'alimentació dels interns i migpensionistes, seguirà essent com fins aquí sa, abundant i variada.

PREUS GENERALS

Els alumnes interns de 2n ensenyament abonaran per mesos o trimestres avançats, 50 pessetes mensuals.

Els alumnes interns de 1r ensenyament, abonaran per mesos o trimestres avançats, 45 pessetes mensuals.

Els migpensionistes abonaran per mesos o trimestres avançats, 17'50 pessetes mensuals, més la quota corresponent, segons els seus estudis. Els alumnes permanents, a més de les seves quotes generals, segons els seus estudis, abonaran com a tals alumnes, 2'50 pessetes mensuals i per avançat.

Els pàrvuls abonaran per mesos avançats, 3'50 pessetes mensuals.

Els d'ensenyament elemental o superior abonaran per mesos avançats, 6 pessetes mensuals.

Els alumnes d'Instrucció Primària presentats per subvencionista del COL·LEGI, tenen dret a una rebaixa del 20 % de les seves quotes respectives.

Els alumnes de 2a ensenyança, no presentats per subvencionista del COL·LEGI, abonaran per

mesos avançats des del 1r de Setembre al 30 de Juny:

Per una assignatura, pessetes mensuals, 8.

Per dues idem, idem, idem, 12.

Per tres idem, idem, idem, 15.

Per quatre o més idem, idem, idem, 18.

Els alumnes de 2on ensenyament, presentats per subvencionista del COL·LEGI, abonaran les quotes per a ells assenyalades en les bases o estatuts de l'Establiment.

Els alumnes de Llatí aspirants al sacerdocí abonaran les quotes corresponents als de 2on ensenyament, segons classe.

Els alumnes de la secció comercial abonaran:

Per una assignatura del 1r o 2n grup, ptes. mensuals, 5.

Per dues assignatures del 1r o 2n grup, ptes. mensuals, 7'50.

Per tres Ídem Ídem, ídem, ídem, 10.

Per una de les del 3r grup, pessetes mensuals 7'50.

Per dos d'ídem ídem ídem ídem, 12.

Per tres d'ídem ídem ídem ídem, 15.

Els alumnes de Dibuix abonaran ídem idem, 3.

Els idem de Música idem idem idem, 4.

Per dues assignatures del 1r i 2n grup, ptes. mensuals, 7'50.

Per tres idem, idem, idem, 10.

Per una de les del 3r grup, pessetes mensuals, 7'50.

Per dues de idem, idem, idem, 12.

Per tres d'idem, idem, idem, 15.

OBSERVACIONS

- 1ª. En les seves diverses necessitats i especialment en casos de malaltia, seran considerats els alumnes interns com de la família per la del director que resideix en el propi establiment.
- 2ª. Per simplificar tot el possible l'administració, es computarà per a les diverses classes d'alumnes el temps de la seva permanència o assistència al Col·legi des del dia 1 del mes d'entrada, si ingressessin en la 1a quinzena, o des del 15 del propi mes, si a la 2a; i no es farà cap descompte per temps d'absència que aïlladament no excedeixi d'un mes, i previ avís de la família o encarregat de l'alumne, si no fos amb motiu de vacances.
- 3ª. Els llibres i útils d'estudi, matrícules, drets i despeses d'exàmens oficials seran de compte de l'alumne, igual que el rentat de la roba, assistència mèdica i medicines. L'Administració de l'Establiment, però, té cura de subministrar-ho, si així ho desitja la família o encarregat de l'educand.
- 4ª. Les vacances d'estiu per als alumnes de 2a ensenyança començaran des del dia següent al que acabin els exàmens oficials ordinaris fins el 15 de juliol en cas d'haver estat suspesos o de no haver-se presentat a exàmens d'alguna assignatura de les matriculades; o fins al 31 d'agost, si haguessin obtingut l'aprovació de totes elles. Per als alumnes d'instrucció primària duraran aquestes vacances des del 29 de juliol al 31 d'agost. I els alumnes d'estudis d'aplicació i d'ornament tendran les que oportunament els senyalés el director.
- 5ª. Per millor assolir l'objecte que ens proposàrem en establir la classe d'alumnes permanents, i que no és altre que fer més fecunds els sacrificis dels pares amb l'eficàcia dels estudis dels seus fills, començarà el nou curs des del 1r de Setembre proper amb

la qual cosa i continuant els seus treballs fins a finals del mes de juny, vindran a tenir aproximadament, els nostres alumnes dos mesos més per dedicar-se a les seves respectives assignatures que els altres establiments similars i que els d'ensenyament oficial.

- 6^a. L'ensenyament de les diverses matèries, objecte d'estudi per als alumnes d'aquest Col·legi, estarà confiada a persones de reconeguda aptitud i adornades del corresponent títol acadèmic, més els professors auxiliars que es considerin necessaris, advertint de passada que viuran en el mateix establiment, a més del director amb la seva família, el Professor de Ciències, el d'Instrucció primària i l'Inspector.
- 7^a i darrera. A part del Director, hi haurà un Vice-director que el supleixi en casos d'absència o malaltia, un director espiritual i un o més inspectors, segons fos el número d'alumnes interns, considerant per tal manera assegurada una marxa ordenada i tranquil·la que sempre ha d'imprimir als establiments d'aquesta naturalesa, reflex exacte d'una ben organitzada societat."

5. DOCUMENT INFORMATIU SOBRE L'ESTENDARD DEL COLEGIO DE INCA. 1888

Tenim un interessant document que parla de l'estendard que tindrà el Colegio de Inca. Porta data de 1888. El signa Josep Camps i Tàpies, llicenciat en Ciències. El document que transcriuré íntegrament és una còpia que va fer el rector don Bernadí Font i Ferriol, i que estava en mans de la família Amer Sastre.

"D. Josep Camps i Tàpies, llicenciat a la facultat de ciències i els altres que amb ell subscriuen el present document declaren:

1r. Que per iniciativa del Sr. Camps es va obrir una subscripció amb l'objecte de reunir fons i amb ells adquirir, com es va adquirir, un estendard per a ús del col·legi de primera i segona ensenyança d'aquesta vila sota la invocació de Sant Tomàs d'Aquino que serveixi d'insígnia i estímul als escolars. Porta brodats, a l'anvers un sol, una corona comtal, una ploma i un llibre, amb la inscripció *Summe Santi Preses* i al voltant d'aquests atributs la inscripció '*Al Ángel de las escuelas- El Colegio de Inca - 1888*' i a l'advers l'escut d'Inca i una corona reial.

2n. Que si bé l'ús del referit estendard pertany exclusivament al Col·legi d'Inca i no a cap persona determinada, és la voluntat dels que subscriuen que sigui dipositada aquesta joia en poder del Reverend Sr. Rector d'aquesta vila en el cas de fallida, dissolució o alienació de l'escola o en el cas de deixar de fer classe en el mateix ensenyaments catòlics.

3r. Que la propietat de l'estendard no quedi transmesa a l'escola ni a cap persona; es la reserven els qui subscriuen i autoritzen a l'indicat rector perquè en qualsevol dels referits casos en disposi, trametent-la a la Parroquial Església d'aquesta vila o al col·legi d'ensenyament que s'establís de bell nou en la mateixa, baix la invocació de Sant Tomàs d'Aquino.

Inca, 15 de juny de 1888. Hi ha una multitud de signatures. En aquest 15 de juny de

1888, Don Josep Camps i Tàpies va lliurar l'anterior document al Sr. Rafel Togores i Palou, notari, perquè ho protocol·litzés. Obra l'anterior document en el protocol del Notari d'Inca, Rafael Togores Palou. Bernadí Font, Rector.”

6. INVENTARI DELS OBJECTES EN DATA D'1 DE SETEMBRE DE 1886 EXISTENTS AL'EDIFICI COLEGIO DE INCA, PROPIS DE LA SOCIETAT DE DIT ESTABLIMENT, FORMAT I SUBSCRIT PER DUPLICAT PER LA JUNTA DIRECTIVA I D. JOAN FONT I MOLAS COM A DIRECTOR I LLOGATER DEL CITAT EDIFICI I LES SEVES PARTENCES, A SABER:

“Secretaria. Una taula de caoba molt usada, amb tres calaixos i els seus panys. Una escrivania negra amb un tinter i un arener. Dues regles planes, una de banús i l'altra usada. Un quinqué de taula. Sis cadires blanques amb seient de bova en molt mal estat.

Classe núm. 1. Un planisferi mural. Un mapa regular d'Europa. Un mapa regular d'Àsia. Un mapa regular d'Àfrica. Dos mapes regulars d'Amèrica. Un mapa regular d'Espanya i un altre més petit de Mallorca. Tres esferes i un planetari. Dues raconeres. Dos bancs amb respall. Una taula de pi amb el seu calaix i pany. Un cobretaula verd i una cadira blanca molt usats.

Classe núm. 2. Una taula de pi amb calaix, pany, cobretaula verd molt usats. Dos bancs amb respall i una cadira blanca amb seient de bova en molt mal estat.”

7. PLAGUETA DE COMPTES DEL COL·LEGI DE L'ANY 1899-1900

Es tracta d'una comptabilitat bastant mal feta, amb correccions, taques de tinta, retxes i amb una lletra molt difícil. Té cara de ser un esborrany. Hi ha els noms dels alumnes i professors del curs 1899-1900 com també les entrades i sortides dineràries. La primera data és de dia 1 d'octubre de 1899 i la darrera, de juny de 1900.

“Dia 1 d'octubre de 1899. Alumnes del Col·legi i allò que cada un paga, que va al fons del Col·legi:

Interns: Martí Vila i Cerdà, 25 ptes. Sebastià Ferrer i Puigserver, 30 ptes. Bosch, 25 ptes. Jacinto Llobera, 25 ptes. Capó, 25 ptes. Vicens, 30 ptes. Pere Cerdà i Aloy, 20 ptes. Joan Fiol i Aleñar, 23 ptes. Suma total.- 198'00 ptes.

Externs: Sebastià Aguiló, 22'50 ptes. Joan Truyol, 20'50 ptes. Domingo Ramis, 20'50 ptes. Joan Vallori i Llabrés 20 ptes. Jaume Garau, 18 pts. Martí Pastor, 15 ptes. Josep Sbert, no paga. Gaierà Aguiló, 20'50 ptes. Bernat Beltran, 18 ptes. Josep Vidal, 22'50 ptes. Pere Alcover, 15 ptes. Jaume Pons, 15 ptes. Gabriel Bernat, 20'50 ptes. Bartomeu Serra, 22'50 ptes. Antoni Real, 22'50 ptes. Fernando Martín, 22'50 ptes. Gabriel Armengol, 22'50 ptes. Suma total.- 300 ptes.

Instrucció primària: Antoni Capó, 3 ptes. Manuel Beltran, 3 ptes. Jaume Rosselló, 4 ptes. Bernat Puigròs, 3 ptes. Sebastià Serra, 2'50 ptes. Miquel Abrines, 2'50 ptes. Joan Prohens, 1'50 ptes. Domingo Domènech, 10 ptes. Andreu Pericàs, 1'50 ptes. Pere Munar, 1'50 ptes. Pere Amer, 2 ptes. Pau Bestard, 3 ptes. Leandro Pérez, 3 ptes. Antoni Beltran, 1'50 ptes. Miquel Cantallops, 1'50 pts. Josep Aguiló Valls, 2 ptes. Laureano Sampol, 2 ptes. Joan Sampol, 3 ptes. 3 alumnes de gimnàstica, 4 ptes. Juanito Vives, 2'50 ptes. Manuel Vives, 2'50 ptes. Vives, 2'50 ptes. Vidal, 3 ptes. Vidal, 3 ptes. Suma total.- 69'50 ptes.

Interns: 198 ptes.
Externs: 300 ptes.
Primera Ensenyança i Gimnàstica: 66 ptes.
Dibuix: 6 ptes.
Total entrades dels alumnes: 570 ptes.

Honoraris dels professors del mes d'octubre de 1889

D. Joan Font, 4 assignatures, 76 ptes.
D. Pau Ferrer, 3 assignatures, 57 ptes.
D. Pere Ferrà, 3 assignatures, 57 ptes.
D. Sebastià Gelabert, 2 assignatures, 38 ptes.
D. Antoni Alcover, 2 assignatures, 38 ptes.
D. Joan Burguera, 1 assignatura, 19 ptes.
D. Antoni Palou de 1ª Ensenyança, 50 ptes.
D. Antoni Rotger, 40 ptes.
D. Cristòfol Riusech, 18 ptes.
Renda que paga el Col·legi, 100 ptes.
Suma, 493 ptes.

Despeses del mes d'octubre:

Per 9 jornals de neteja i materials, 13 ptes.
300 exemplars dels prospecte, 35 ptes.
72 diplomes, 34'70 ptes.
Fill i segells per a les invitacions, 1 pta.
100 sobres per a les invitacions, 1 pta.
20 puros, 2 ptes.
2 capsas de cigars de 40, 4 de 25 i 2 capsas de mixtos, 1'90 ptes.
12 lliures de petroli, 3'60 ptes.
1 caixa de petroli, 24'75 ptes.
Dolços, 5 ptes.
Cintes, cordes i fil, 2'70 ptes.
Licor i mandritxos pels músics, 7'50 ptes.
Fuster i lloguer de les fanales, 2 ptes.
Rom, anissat i jerez, 6 ptes.
Impressió de diplomes, 5 ptes.
Llibre de comptabilitat, 1'75 ptes.
3 mans de paper de colors, 2'10 ptes.
6 graneres de Pollença, 2'25 ptes.
Banda de Música, 20 ptes.
Suma total: 165'25 ptes.

Fins ara han entrades 570 ptes. i n'han sortides 658'25 ptes.

Estudiem ara tot allò que fa referència al curs escolar 1900-1901 en quant a alumnes i professors:

Alumnes interns i els seus pagaments sense comptar les despeses de cuina.
Martí Vila i Cerdà, 25 ptes. Sebastià Ferrer i Puigserver, 30 ptes. Bartomeu Bosch,

35 ptes. Jacinto Llobera, 25 ptes. Pere Cerdà i Aloy, 25 ptes. Llorenç Vicens, 30 ptes. Antoni Torres, 20 ptes. Llorenç Torres, 20 ptes. Gabriel Bennàssar, 27'5 ptes. Tomàs Capó, 20 ptes. Joan Fiol, 23 ptes. Joaquim Gelabert, 00'00 ptes. Domingo Ramis, 15'50 ptes. Pere Alcover, 15'50 ptes. Bernat Beltran, 20'50 ptes. Joan Truyol, 20'50 ptes. Martí Pastor, 15 ptes. Gaietà Aguiló, 20'50 ptes. Gabriel Bernat, 20'50 ptes. Josep Vidal, 25 ptes. Bartomeu Serra, 25 ptes. Antoni Real, 25 ptes. Fernando Martín, 25 ptes. Gabriel Armengol, 25 ptes. Manuel Beltran, 25 ptes. Pere Ripoll, 25 ptes.

1ª Ensenyança:

Miquel Abrinas, 2'50 ptes. Pere Amer, 2 ptes. Joan Sampol, 3 ptes. Miquel Llinàs, 2'50 ptes. Lauleriano Sampol, 2 ptes. Joan Ruberts, 1'50 ptes. Josep Aguiló, 2 ptes. Cantalops, 1'50 ptes. Miquel Beltran, 1'50 ptes. Antoni Massanet, 1'50 ptes. Leandro Pérez, 3 ptes. Miquel Gual, 1'25 ptes. Josep Lafuente, 1'50 ptes. Antoni Barceló, 2 ptes. Gregori Rosselló, 2 ptes. Domingo Domènech, 10 ptes. Joaquim Gelabert, 7 ptes. Mateu Gelabert, 3 ptes. Joan Ripoll, 2 ptes. Joan Coll, 2 ptes. Guillem Ferrer, 2 ptes. Macià Moll, 2 ptes. Rafel Moll, 2 ptes.

Resum pessesets ingressades i pagades: 280 dels interns, 302'50 dels externs i 52'25 dels de 1ª Ensenyança. Total, 638'75 ptes. Pagaments normals de cada mes, 526 ptes. Hi ha una diferència de 112'75 ptes.

Pagaments al Professorat el citat curs 1900-1901.

Lloguer del Col·legi, 100 ptes. D. Joan Font, 70 ptes. D. Pau Ferrer, 60 ptes. D. Rafel Ferriol, prevere, 60 ptes. D. Pere Ferrà, 30 ptes. D. Sebastià Gelabert, 40 ptes. D. Joan Burguera, 20 ptes. D. Rafel Torres, 20 ptes. Cristòfol, criat, 20 ptes. Pérez Sixto, 26 ptes. D. Antoni Palou, 50 ptes. Total, 526 ptes.”

8. PAGAMENTS DELS ACCIONISTES

El president i el secretari de la Junta Directiva envien a cada un dels accionistes aquesta nota, en aquest cas al Sr. Bartomeu Amer Danús:

“Sr. D. Bartomeu Amer: La Junta Directiva per organitzar un establiment d'ensenyament a Inca, acordà en sessió de 22 d'abril de 1883, exigir als accionistes el pagament del primer dividend del 30 % del valor de cada obligació així com indica allò previngut a l'article 6è de les bases de subscripció convingudes per tal efecte. El Secretari i Dipositari, Sr. D. Mateu Garau, Prevere, que viu a Inca, carrer de l'Aigua, núm. 1, és l'encarregat de la recaptació. Espera la Junta que durant els primers 15 dies, previ avís, farà efectiva la quantitat corresponent. Inca, 25 d'abril de 1883. El President, Joan Ripoll. El Secretari, Mateu Garau, Prevere.”

9. PROPOSTA DE PART DEL COL·LEGI A L'AJUNTAMENT D'INCA DE CREAR DUES BEQUES. 1890

“Magnífic Senyor:

El que subscriu, major d'edat, veí d'aquesta vila i Director del Col·legi de St. Tomàs d'Aquino d'Inca, en nom dels seus companys d'empresa i propi a V. S. tenen l'honor d'exposar:

Que reconeguda per tots la necessitat de la Instrucció i amb l'objecte de difondre entre les classes més mancades d'economia, proposen al Magnífic Ajuntament: 1r. Ensenyarà el Col·legi de Sant Tomàs d'Aquino, fins el grau de Batxiller a dos alumnes de famílies mancades de recursos que serien elegits mitjançant oposició d'entre aquells que se considerin mereixedors de tal gràcia, pagant-los, a més, el pagament y de matrícules, llibres de texta i drets acadèmics. 2n. El Magnífic Ajuntament consignarà en el seu pressupost ordinari i pagarà oportunament a l'empresa del Col·legi de St. Tomàs d'Aquino per el concepte citat anteriorment, 350 pessetes cada any, seguint amb això l'exemple de l'Excel·lentíssima Diputació hora de pensionar als fills de la Província.

Tals són, Magnífic Senyor, els extrems als quals se proposa la present exposició que, no dubta serà acceptada degut a la seva lloable finalitat i al zel i il·lustració d'aquest Magnífic Ajuntament. Inca, 13 d'agost de 1890. Joan Font.”

10. CREACIÓ DE QUATRE PLACES GRATUÏTES PER A ALUMNES POBRES. 1891

“Magnífic Sr.

La Junta de Govern del 'Colegio de Sto. Tomás de Aquino de 1ª y 2ª ensenyança' d'aquesta vila, atentament diu: Que l'obra més important que se pot emprendre, tant en la vida individual com en la col·lectiva és l'educació física, moral i intel·lectual de l'home. La cultura d'un poble, dins el grau de prosperitat i grandesa se troba en relació directa de l'educació de l'individu que forma part del mateix poble. Quan més il·lustrats i més cults siguin els individus d'una societat, més pròspera i potent se desenvoluparà aquesta.

Per tant l'Estat, la Província i el Municipi han de mirar sempre amb una singular preferència totes les institucions d'ensenyament que estan basades en els principis de la moral segons Déu, que per la iniciativa de l'individu s'estableixin perquè vénen a constituir una cooperació poderosa pel compliment d'una dels més sagrats i nobles deures: l'educació.

La nostra societat 'Colegio de Sto. Tomás de Aquino' segueix coadjuvant, ja en fa alguns anys, en aquesta gran tasca, sense mirar sacrificis i sempre atenta tan sols a la immensa riquesa que posa en mans de tots aquells que hi acudeixen demanant instrucció.

Però, si bé és veritat que aquesta se facilita en el nostre establiment amb tota l'economia possible, no és manco cert que encara així o se troba a l'abast de tots els individus. N'hi ha alguns que viuen dins una molt modesta esfera que no poden entrar dins els reduïts drets de l'ensenyança. Mes, si l'home se deu, en primer lloc, a la mare Pàtria, aquesta no pot tampoc, sense faltar als més sagrats deures, deixar de proveir a les necessitats d'aquelles intel·ligències escollides per la Divina Providència

per donar-li dies de glòria i esplendor.

Així, doncs, el nostre Col·legi, mitjançant una molt reduïda subvenció de la Vostra Magnificència, crearà i, així té acordat aquesta Junta de Govern, quatre places gratuïtes per a alumnes pobres, baix les següents condicions:

- 1^a. Tendran opció a aquestes places els naturals i veïns d'aquest poble que, a judici de l'Ajuntament i de la Junta d'Instrucció Primària del mateix, els manquin els recursos necessaris per pagar l'ensenyament i mostrin una especial afecció i aptitud a l'estudi de les lletres o bé de les ciències.
- 2^a. A l'obtenir cada una d'aquestes places tendran dret a ensenyament gratuït pels professors del Col·legi i en el mateix establiment, de totes les assignatures del Segon Ensenyament fins al grau de Batxiller.
- 3^a. Perdrà els seus drets l'alumne que en els exàmens ordinaris de proves del curs no tenguí en cada una de les assignatures la qualificació de Notable o Excel·lent, o aquell que tengués un mal comportament durant el curs a judici del Director i Professors del Col·legi. En qualsevol d'aquests casos, la Junta de Govern ho posarà al coneixement de l'Ajuntament a fi de que aquest, previs els informes que cregui oportuns, acordi i comuniqui a l'alumne l'extinció del seu dret i doni la vacant a un altre.
- 4^a. Per al nomenament d'alumnes amb dret a ensenyament gratuït podrà, l'Ajuntament, adequar les regles que siguin més oportunes.
- 5^a. Per a totes les subvencions, l'Ajuntament se subscriu per deu accions de 250 pessetes cada una, les quals farà efectives en la forma que determini l'article 7è dels Estatuts del Col·legi; renunciant, però, a tots els altres drets que són inherents a les accions, segons els referits estatuts. Com a Accionista, l'Ajuntament no tindrà més drets que els de presentar quatre alumnes i exigir l'ensenyament gratuït amb les precedents condicions. Com se pot veure, el sacrifici que se demana de la Vostra Magnificència, és insignificant en relació al que s'imposa aquest Col·legi de tenir perpètuament, mentre hi sigui, quatre alumnes pobres amb dret d'ensenyament, durant un curt nombre d'anys, important més que tot el capital de les deu accions, a part del benefici moral i intel·lectual, que és inapreciable.

Per tot allò exposat, aquesta Junta de Govern, SUPLICA a la Vostra Magnificència se serveixi acceptar la proposició que està exposada i amb tan lloable acord afegirà un mèrit més als molts que té ja contrets en la gestió dels interessos d'aquest Municipi. Inca, 25 de maig del 1901. Signat: Bernardino Font, Rector. Jaime Armengol. Rafael Togoires Palou. Juan Rebassa.”

11. CONTINUACIÓ DE LA NOTA ANTERIOR

“Colegio Sto. Tomás de Aquino de 1^a y 2ª Enseñanza. Inca. Junta de Gobierno. Esta Junta s'ha assabentat de la comunicació de V. Data del 12 de juny, mitjançant

la qual participa allò que l'Ajuntament de la seva digna presidència ha vengut a bé acordar la subvenció interessada amb instància del 25 de maig darrer, a condició però, que l'Ajuntament en tots temps haurà de conservar els drets de propietat de les deu accions per les quals se subscriu, igual que els altres accionistes i, per aquesta causa, tindrà tan sols dret a l'ensenyament de tres places gratuïtes d'alumnes pobres, en lloc de quatre que proposava al Junta, quedant subsistents els altres punts de la pròpia instància i, en la seva vista, en sessió del dia d'ahir, acordà per unanimitat, acceptar el referit acord en els termes que expressa la citada comunicació, que són els mateixos que va proposar aquesta Junta en la seva instància de dia 25 de maig passat, excepte en quant fa referència al nombre de places d'ensenyament, el qual limita a tres, ja que allò que fa referència a la propietat de les accions, no hi ha cap dubte que l'Ajuntament els ha de conservar sempre, sense poder-les transmetre i, així se dedueix de la indicada instància. Lo que tenc el gust de participar a V. pel seu coneixement, el de l'Ajuntament de la seva digna presidència i altres efectes. Déu guardi a V. molts anys.

Inca, 23 de juny de 1891.

Bernardino Font, Párroco i Presidente.”

12. SOBRE PAGAMENTS I ACCIONS

Dia 3 d'agost de l'any 1883, encara no funciona el Col·legi, el secretari de la Junta Directiva envia una carta al subvencionista Sr. Bartomeu Amer i Danús, que diu així:

“En la sessió celebrada ahir la Junta Directiva encarregada d'aixecar a Inca un establiment d'ensenyament acordà que, ja que s'ha acabat el termini senyalat per realitzar el pagament del segon dividend passiu del 20 % del valor nominal de les accions, se li donarà un segon termini de vuit dies, a comptar des de la data de fer-ho i, en cas de no fer-ho, s'atengui a la base 7^a, que copiada a la lletra diu: La manca de pagament durant el temps oportú d'algun dividend d'una o més accions, caducarà el dret de l'interessat, o interessats, al qual nom estiguin expedits sense cap opció ni cap dret de reclamació ni indemnització de cap casta de tot allò que abans s'haguera pagat per les mateixes, i tenc l'honor de comunicar-li pel seu coneixement i efectes conseqüents. Déu que a V. M. As. Inca, 3 d'agost de 1883. El secretari, Mateu Garau, Prevere. Nota.- Hores de cobrament: els dies no festius de 8 a 11 hores del matí.”

El mateix dia el Sr. Bartomeu Amer i Danús escriu una nota de resposta al Sr. Secretari de la Junta Encarregada d'aixecar a Inca un establiment d'ensenyament. Diu així:

“Respectant com es mereix l'acord d'aquesta Junta Directiva que fa referència la comunicació que V. m'ha dirigit amb data del dia 3 del present, l'hi he de fer present que no me sent integrat en dit acord que V. en termes generals me fa saber; ja que la tal resolució segurament va dirigida solament a aquelles persones que formen part de la Societat que la Junta representa i no a persones particulars que no coneixen el caràcter que ells ocupen davant la mateixa Junta i que no tenen cap títol, o document, que els acrediti com a part de la Societat que dirigeix la Junta de la qual V. es diu Secretari; i en vista d'això és indubtable que no ve al

cas ni pot aplicar-se a la meua humil persona allò que disposa la base 7ª que V. me transcriu. Aprofitant aquesta ocasió me permetré suplicar a V. que quan doni coneixement d'aquesta comunicació a la Junta Directiva, també se serveixi d'allò que jo vaig manifestar a V. hora del primer pagament i d'allò que jo li vaig dir quan me va exigir el segon, i estic convençut que assabentada de tot la mateixa Junta, convindrà amb mi que no procedeix en el present cas l'aplicació de la base 7ª i que tampoc pot esser per a mi l'acord del dia 2 del present. Inca 9 d'agost de 1883.”

Entre les dues notes anteriors, els dies 3 i 9 d'agost de 1883, hi ha una altra nota, segurament còpia de l'original que va remetre al Sr. Secretari de la Junta Directiva del Colegio de Inca, de don Bartomeu Amer i Danús, datada de dia 6 del mateix mes i any, que diu:

“Des del moment que ha anat agafant notorietat pública la il·legitimitat d'aquesta entitat que, sense dret s'ha apropiat el títol de Junta Directiva encarregada d'aixecar a Inca un establiment d'ensenyament, el que subscriu no pot reconèixer amb un segon pagament la capacitat jurídica per cobrar aquesta tal Junta; fins que no es legalitzi aquesta situació i arribi, mitjançant aquests medis, a esser vertaderament la representant d'una societat que avui, encara, no existeix. I, per consegüent, no tenint la mal anotada i coneguda amb el nom de Junta Directiva, la capacitat per concedir o negar cap dret algun al qui subscriu; això fa present mitjançant aquesta comunicació i contestant a la de V. de data 3 del corrent i protesta per tots els perjudicis procedents de la intitulada Junta Directiva m'hagi ocasionat, o ocasioni en el futur, i se reservaran tots quants drets li concedeix la llei com a Accionista, esperant V. se servirà fer-me a saber que ho ha rebut. Déu, a V., el guardi molts anys. Inca 6 d'agost de 1883.”

13. LES SUBVENCIONS PER CREAR EL COLEGIO DE INCA

Després dels problemes ocasionats pels accionistes i la Junta Directiva, l'any 1884 les coses es van aclarint. La Institución de Enseñanza denominada COLEGIO DE INCA crea unes subvencions que indiquen que cada títol serà de 500 pessetes. Queda clar que la citada Institución de Enseñanza, sota el nom de Colegio de Inca, és una associació establerta a la vila d'Inca, província de les Balears, autoritzada pel notari Sr. Josep Castelló i Palou, mitjançant escriptura pública del 1883, però les subvencions no es posaran a la venda fins a l'any 1884. Bartomeu Amer i Danús en compra tres en data 10 de desembre de 1884 per valor de 500 pessetes cada una, i en resulta una quantitat de 1.500 ptes. Les subvencions del Sr. Amer porten els números 8, 9 i 10.

14. CONCLUSIONS

Hem conegut el funcionament general del Colegio de Inca mitjançant les publicitats i ofertes que fa imprimir i repartir la Junta Directiva de l'Associació els anys 1884, 1885 i 1886. Segurament i fins ben entrat el segle XX, sortiren altres publicitats amb unes altres condicions i uns altres professors. També hem comprovat que el nombre d'alumnes no és gaire gran i que és minoritari dins una població com Inca i els pobles que l'envolten.

Igualment hem vist factures d'alguns alumnes i la comptabilitat del centre en uns anys i que ens

han donat a conèixer el poc guany que podien tenir els subvencionistes i accionistes de l'entitat educativa. Hem pogut veure les dificultats dels primers moments quant a pagar les subvencions en terminis concrets.

Mitjançant els documents anteriors coneixem noms d'alumnes i de professors. A la vegada sabem les assignatures que estudien, que paguen i que cobren els professors.

Queda molt per esbrinar i sabem que aquesta és tan sols una primera passa per conèixer un col·legi privat de 1r i 2n ensenyament a Inca. Ens resta interpretar si la decadència del citat col·legi ve a causa de l'obertura d'altres centres privats, en especial l'Academia Técnica i els centres que obren els Germans de les Escoles Cristianes de La Salle i els Franciscans, a partir de principi del segle XX.

NOTA. La fotografia de l'orla del Col·legi, curs 1891-1892, és una gentilesa de l'Arxiu i Museu de l'Educació de les Illes Balears.

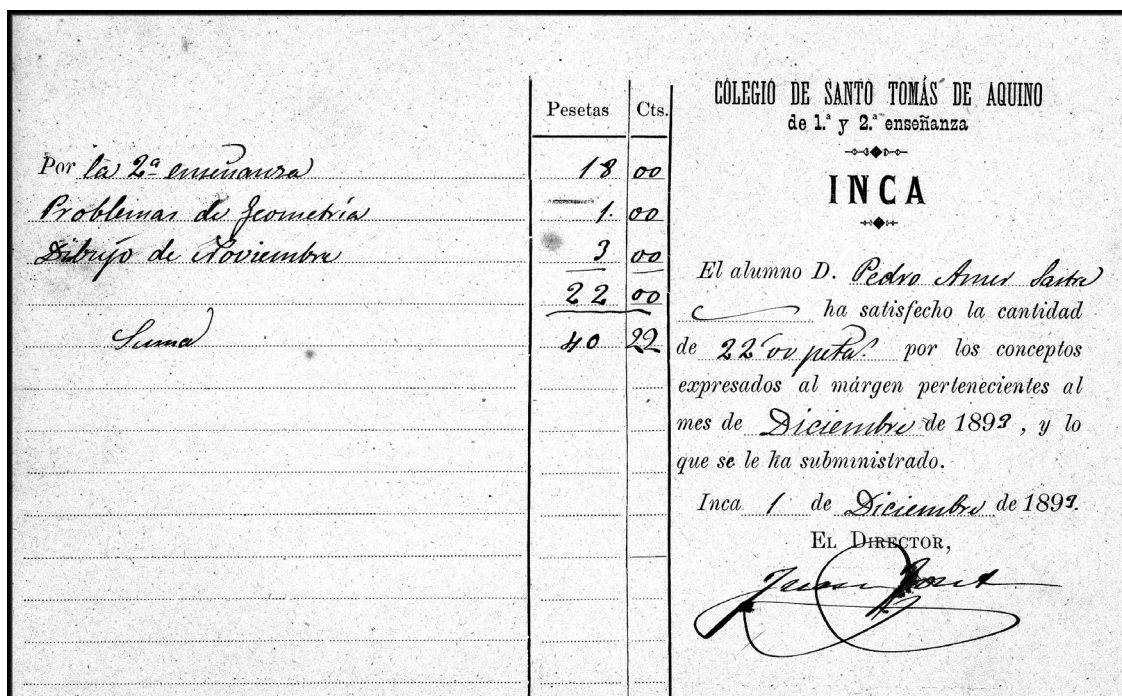

Figura 1. Factura

Figura 2. Orla 1891-1892

INSTITUCION DE ENSEÑANZA

TITULADA

COLEGIO DE INCA

Establecido en la indicada villa y en la isla de Mallorca, á cargo de los señores Licenciados D. Juan Font y D. Ildefonso Rullan, Pbro., bajo la inspeccion del Empresario D. Juan Ripoll y Trobat.

Este Establecimiento, no terminado aún, apesar de ser su coste actual de más de sesenta mil pesetas, reúne condiciones higiénicas muy fáciles de apreciar para el que lo visite; está aislado en un sitio relativamente alto y rodeado de una grande y densa zona agrícola, circunstancias que forzosamente han de dotarle de aire y luz en abundancia, condiciones altamente importantes para nuestra vida. La proximidad á la estación del ferro-carril, centro de nuestra línea, permite una fácil, rápida y cómoda comunicacion entre las familias y los alumnos, lo cual procuró tener muy en cuenta la Junta Directiva del mencionado Colegio, al tratar de su instalacion. Está separado de la poblacion el edificio, lo bastante para que el movimiento que produce su carácter mercantil no influya sensiblemente en la ordenada marcha necesaria á todo centro de enseñanza y educacion, y lo suficientemente cerca para que la administracion del mismo tenga á mano cuanto necesita para el buen desempeño de su cometido.

Al igual que en la instalacion, nos fijamos con el detenimiento que el caso requería en la distribucion de sus múltiples dependencias, y en particular en los cuartos dormitorios, dotándolos de un volumen de aire no inferior á cincuenta mil litros, cosa que el higienista más escrupuloso reprobaría, á no estar el Colegio establecido en un país meridional.

No podemos ni queremos ocultar, por otra parte, que procedía la idea de reunir un número no muy considerable de alumnos, si bien con el deliberado propósito de exigir una pension más en armonía con las necesidades de la moderna enseñanza, al objeto de poder llevar una vida no tan lánguida como desgraciadamente llevan entre nosotros los colegios, y cumplir debidamente con los fines que nos proponemos; por más que no desconozcamos la poblacion de la Isla y su falta de costumbre de gastar en la instruccion de sus hijos durante el periodo de la primera y segunda enseñanza.

Los fines, pues, que nos proponemos, propios de toda institucion de esta índole, pueden reducirse á tres:

Educacion, Enseñanza y Alimentacion, no siendo en nuestro concepto ninguno de ellos inferior á los demás.

Siendo la educacion, uno de los medios más eficaces para el perfeccionamiento de la vida humana, dicho se está que procuraremos sea lo más esmerada posible bajo su triple aspecto físico, intelectual y moral.

Como no desconocemos, además, que la instruccion ocupa hoy día un lugar preferente en la sociedad, nos esforzaremos porque sea la más completa y sólida posible, tomando al niño desde sus más tiernos años para inculcarle las primeras nociones, ampliarlas luego con la enseñanza elemental y superior, y siguiendo hasta haber completado la segunda, tal como la exijan las leyes vigentes.

Figura 3. Portada 1884

Figura 4. Portada 1885

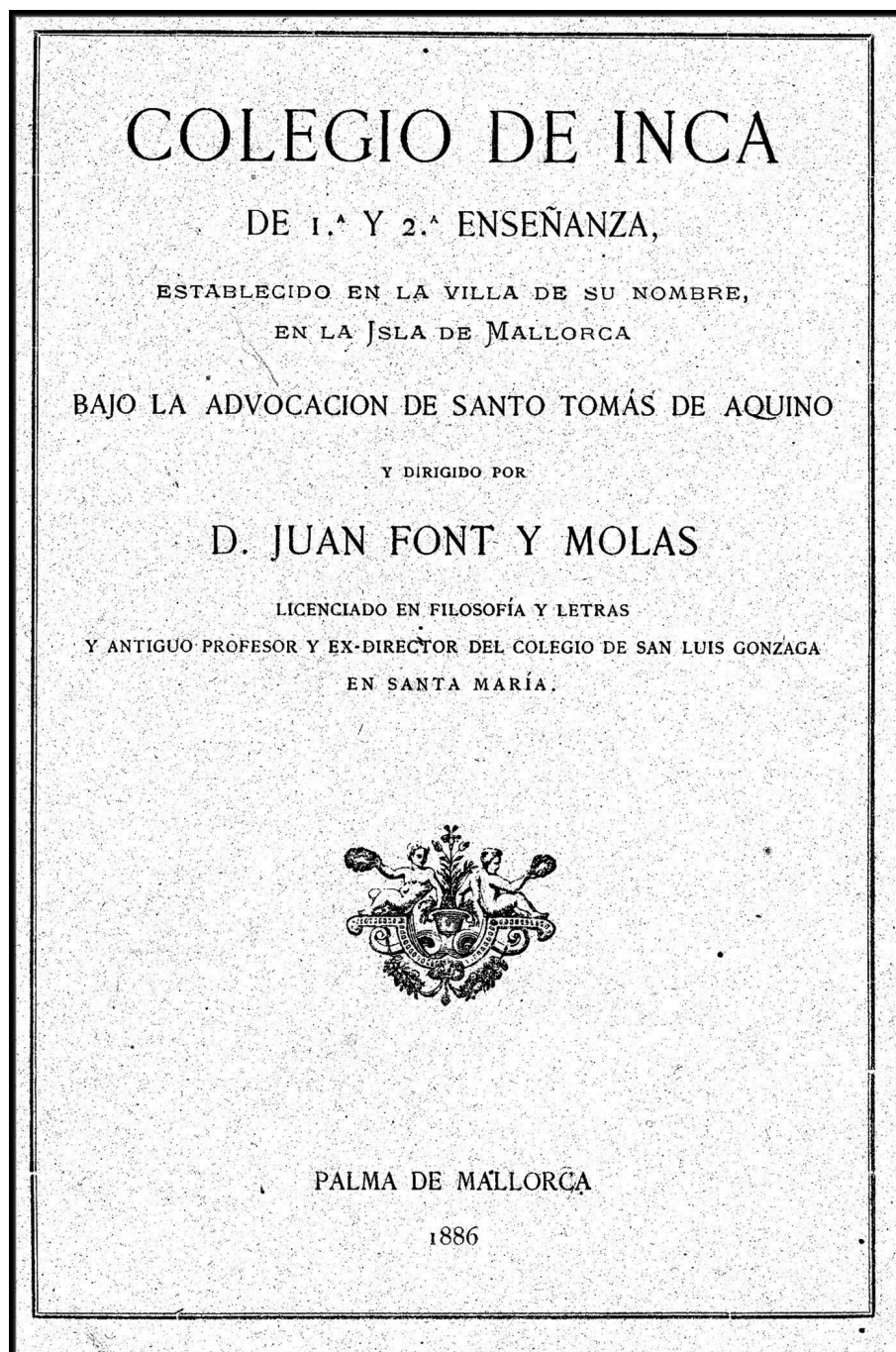

Figura 5. Portada 1886

COLEGIO DE INCA.

PARTE del resultado obtenido por el alumno D. Pedro Anco en el mes de Abril de 1887.

Asignaturas.	Calificaciones.	Aplicación.	Comportamiento.	Faltas de asistencia.	OBSERVACIONES.
<i>Latín</i>	<i>Sobresaliente</i>	<i>Aplicado</i>	<i>Bueno</i>	11	11
<i>Gramática</i>	<i>Sobresaliente</i>				
<i>Ortografía</i>	<i>Notable</i>				
<i>Historia</i>	<i>Sobresaliente</i>				
<i>Geografía</i>	<i>Sobresaliente</i>				
<i>Artes y Oficios</i>	<i>Sobresaliente</i>				
<i>Religión</i>	<i>Sobresaliente</i>				
<i>Urbanidad</i>	<i>Notable</i>				
<i>Geometría</i>	<i>Bueno</i>				

Inca / de Mayo de 1887.

EL DIRECTOR.
Juan José

Figura 6. Qualificacions 1

COLEGIO DE SANTO TOMÁS DE AQUINO

DE 1.ª Y 2.ª ENSEÑANZA

INCA

—•••—

De los partes mensuales dados por los Sres. Profesores de este Colegio y que obran en la Secretaría del mismo, resulta que el alumno D. Pedro Anco durante el mes de Diciembre de 1897. ha obtenido el siguiente resultado:

ASIGNATURAS.	Comportamiento.	Aplicación.	Aprovechamiento.	Faltas de asistencia.
<i>Latín Universal</i>	<i>Bueno</i>	<i>Bueno</i>	<i>Notable</i>	
<i>Geometría</i>	11			
<i>Francés 2.º</i>	11	<i>Regular</i>	<i>Regular</i>	
<i>Lógica</i>	11	<i>id</i>	<i>id</i>	

Inca / de Diciembre de 1897.

EL DIRECTOR.

Figura 7. Qualificacions 2

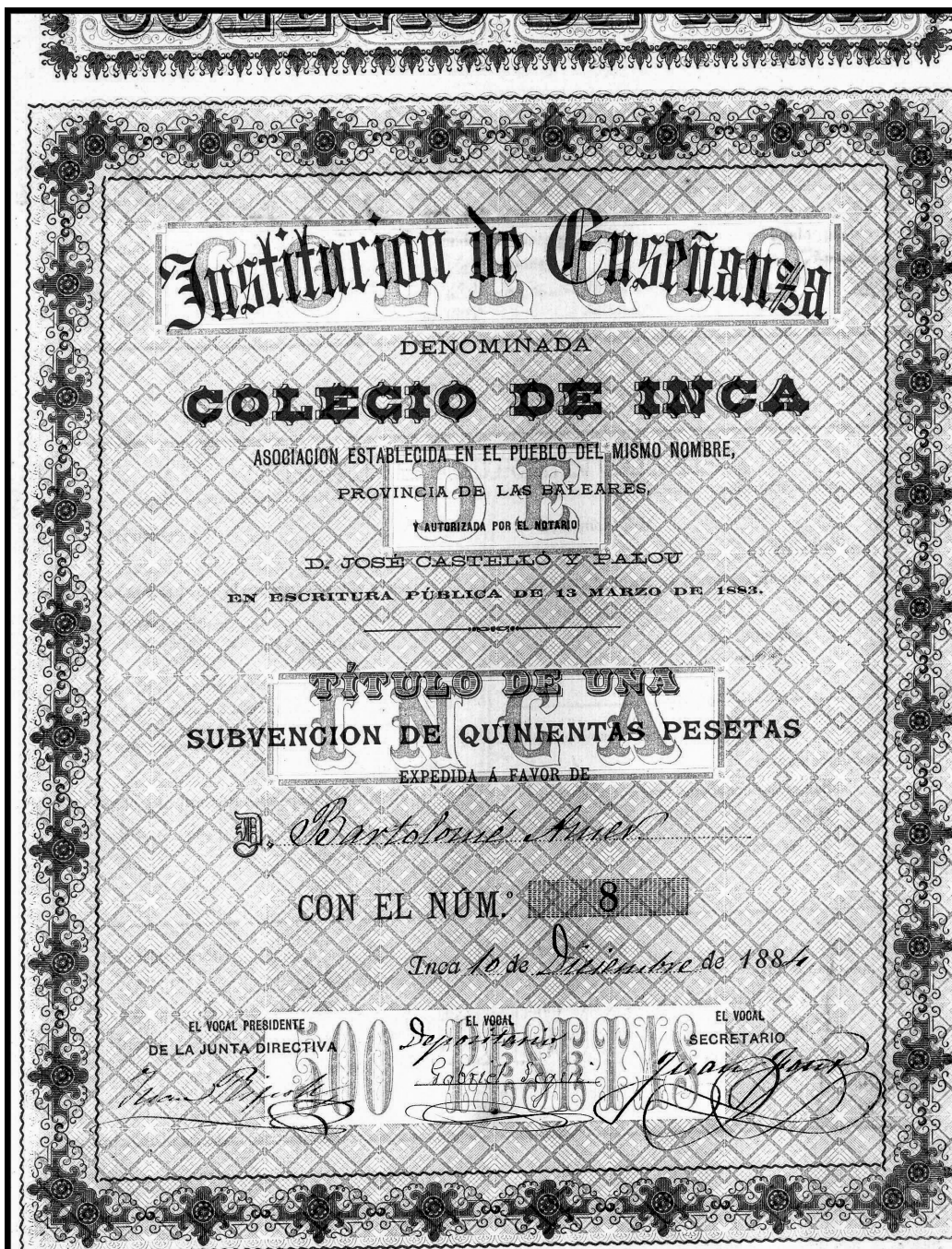

Figura 8. Subvenció